2024/995

26.3.2024 г.

РЕШЕНИЕ (ЕС, Евратом) 2024/995 НА СЪВЕТА

от 12 март 2024 година

за разрешаване започването на преговори с Конфедерация Швейцария относно институционални разпоредби в споразуменията между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария, свързани с вътрешния пазар, относно споразумение за участието на Конфедерация Швейцария в програмите на Съюза и споразумение, което е основа за постоянния принос на Конфедерация Швейцария в кохезията на Съюза

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 217 във връзка с член 218, параграфи 3 и 4 от него,

като взе предвид Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия, и по-специално член 101 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като има предвид, че:

(1) През годините отношенията между Съюза и Конфедерация Швейцария (Швейцария) се развиха към по-висока степен на интеграция помежду им. На Швейцария беше предоставен достъп до редица сектори, свързани с вътрешния пазар, и беше разрешено провеждането на преговори с оглед на разширяването на участието на Швейцария във вътрешния пазар.

(2) С решение на Съвета от 6 май 2014 г. ([1]) се разреши започването на преговори между Съюза и Швейцария за институционално рамково споразумение, уреждащо двустранните отношения („институционално рамково споразумение“).

(3) През ноември 2018 г. Комисията и Швейцария финализираха проекта за текст на институционално рамково споразумение.

(4) През май 2021 г. Швейцария прекрати едностранно преговорите по институционалното рамково споразумение.

(5) През февруари 2022 г. швейцарският Федерален съвет представи алтернативен подход за продължаване на преговорите, състоящ се от широк пакет от мерки, свързани с двустранните отношения между Съюза и Швейцария, включително по отношение на институционалните елементи. Тези институционални елементи биха били включени във всяко двустранно споразумение, свързано с вътрешния пазар, а не в хоризонтално споразумение.

(6) С оглед на резултатите от проучвателните разговори, проведени между Комисията и Швейцария от март 2022 г. насам, и въз основа на мандата от 2014 г. за институционално рамково споразумение, както и на предишните мандати за споразумения в областта на електроенергията, здравеопазването, безопасността на храните и участието на Швейцария в агенциите на Европейския съюз за космическата програма и железопътния транспорт, Комисията препоръча да започнат преговори с Швейцария по широк пакет, съдържащ институционални разпоредби, които да бъдат включени в съществуващите и бъдещите споразумения, свързани с вътрешния пазар, предвиждащи динамично привеждане в съответствие с достиженията на правото на Съюза, еднакво тълкуване и прилагане на тези споразумения и на достиженията на правото на Съюза и решаване на спорове, както и разпоредби за държавната помощ, които да бъдат включени в действащите и бъдещите споразумения, свързани с вътрешния пазар. Този пакет следва също така да включва нови споразумения в областта на електроенергията, здравеопазването и безопасността на храните; споразумение, даващо възможност на Швейцария да участва в програми на Съюза; споразумение, позволяващо на Швейцария да участва в Агенцията на Европейския съюз за космическата програма; правно обвързващ механизъм, гарантиращ постоянния финансов принос на Швейцария за намаляване на икономическите и социалните различия в Съюза, и други елементи, като например финансовия принос на Швейцария за нейния достъп до информационните системи на Съюза и тяхното използване.

([1]) Решение на Съвета от 6 май 2014 г. за разрешаване на започването на преговори за споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно институционална рамка, уреждаща двустранните отношения.

(7) Продължаващото участие на Швейцария във вътрешния пазар и евентуалното разширяване на това участие предполагат, че правилата, приложими за отношенията с Швейцария в областите, обхванати от споразуменията между Съюза и Швейцария относно вътрешния пазар („споразуменията, свързани с вътрешния пазар“), са същите като тези, които се прилагат на вътрешния пазар.

(8) За да се гарантират хомогенността и равнопоставеността за операторите в рамките на вътрешния пазар, споразуменията, свързани с вътрешния пазар, и актовете на Съюза, посочени в тези споразумения, следва да се прилагат в съответствие със съдебната практика на Съда на Европейския съюз. Това следва да обхваща цялата съдебна практика, установена преди и след приключването на преговорите.

(9) Освен това хомогенността изисква настоящото и бъдещото право на Съюза в областите, обхванати от тези споразумения, свързани с вътрешния пазар, да бъде включено в споразуменията във вида, в който е прието или в зависимост от неговото развитие или промяна. За тази цел следва да се предвиди процедура по инкорпориране, включително максимален срок за изпълнение.

(10) Следва да се създаде независим арбитражен съд за уреждане на спорове. Арбитражният съд следва да отнася въпросите, когато прилагането на разпоредбите на споразуменията, свързани с вътрешния пазар, включва понятия от правото на Съюза, включително възможни изключения и гаранции, до Съда на Европейския съюз за обвързващо решение.

(11) Идентичните институционални разпоредби следва да бъдат включени във всички действащи и бъдещи споразумения, свързани с вътрешния пазар, за да се улесни тяхното координирано и последователно прилагане. Тези институционални разпоредби ще бъдат въведени по-специално в следните действащи споразумения: Споразумението между Европейската общност и нейните държави членки, от една страна, и Конфедерация Швейцария, от друга, относно свободното движение на хора („Споразумението относно свободното движение на хора“) ([2]), Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария по въпроси на въздушния транспорт („Споразумението за въздушен транспорт“) ([3]), Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно железопътния и автомобилен превоз на стоки и пътници („Споразумението за железопътен и автомобилен превоз на стоки и пътници“) ([4]), Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария за взаимно признаване по отношение на оценката на съответствието („Споразумението за взаимно признаване по отношение на оценката за съответствие“) ([5]) и Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно търговията със селскостопански продукти ([6]), всичките подписани в Люксембург на 21 юни 1999 г. Тези институционални разпоредби ще бъдат включени и в бъдещите споразумения относно електроенергията и безопасността на храните. Те следва да се прилагат по аналогия в бъдещото споразумение в областта на здравеопазването, ако това споразумение предвижда Швейцария да участва в механизмите и мрежите на Съюза.

(12) С цел да се гарантира равнопоставеността по отношение на конкуренцията на вътрешния пазар, правилата за държавната помощ, приложими за държавите членки, и Швейцария, следва да бъдат включени в действащото Споразумение за въздушния транспорт и Споразумението за железопътен и автомобилен превоз на стоки и пътници, както и в бъдещи споразумения, свързани с вътрешния пазар, включително споразумение относно електроенергията. Освен това преразглеждането на всяка евентуална държавна помощ в Швейцария следва да се основава на материалноправни и процесуални правила, еднакви с прилаганите в рамките на Съюза.

(13) Без да се засяга задължението за включване на настоящото и бъдещото право на Съюза в Споразумението относно свободното движение на хора и за тълкуване на това право на Съюза в съответствие със съдебната практика на Съда на Европейския съюз и при спазване на принципите на недискриминация между държавите членки и на реципрочност, могат да бъдат договорени специални разпоредби, които независимо от бъдещото право на Съюза да запазват за Швейцария възможността да приема или да оставя в сила определени мерки. Тези мерки не следва да водят до ограничаване на правата, от които понастоящем се ползват гражданите на Съюза съгласно Споразумението относно свободното движение на хора.

(14) Без да се засяга задължението за включване на настоящото и бъдещото право на Съюза в областта на командироването на работници в Споразумението относно свободното движение на хора и за тълкуване на това право на Съюза в съответствие със съдебната практика на Съда на Европейския съюз, може да се договорят специални разпоредби, съгласно които, независимо от бъдещото право на Съюза, за Швейцария да се запази възможността да приема или оставя в сила определени мерки, за да се вземат предвид особеностите на швейцарския пазар на труда и да се гарантира прилагането на Споразумението относно свободното движение на хора.

([2]) OB L 114, 30.4.2002 г., стр. 6.
([3]) OB L 114, 30.4.2002 г., стр. 73.
([4]) OB L 114, 30.4.2002 г., стр. 91.
([5]) OB L 114, 30.4.2002 г., стр. 369.
([6]) OB L 114, 30.4.2002 г., стр. 132.

(15) Без да се засяга задължението за включване на действащото и бъдещото право на Съюза в областите, обхванати от Споразумението относно железопътния и автомобилния превоз на стоки и пътници, и за тълкуване на това право на Съюза в съответствие със съдебната практика на Съда на Европейския съюз, могат да се договорят специални разпоредби, съгласно които, независимо от бъдещото право на Съюза, за Швейцария да се запази възможността да приема или оставя в сила определени мерки. Тези мерки не следва да променят обхвата на Споразумението относно железопътния и автомобилния превоз на стоки и пътници, което включва международния превоз на пътници, с изключение на швейцарския транспорт, който е изцяло вътрешен, т.е. националния превоз на дълги разстояния, регионалния и местния транспорт.

(16) С цел да се консолидира и задълбочи дългогодишното и успешно сътрудничество между Съюза и Швейцария, по-специално в областта на научните изследвания и иновациите, образованието, обучението, младежта, спорта и културата, както и в други области от общ интерес, следва да се договори споразумение, което дава възможност на Швейцария да участва по-систематично в програмите на Съюза в бъдеще. Това споразумение ще определи общите условия за участието на Швейцария във всяка програма на Съюза. Следва да бъдат договорени също и конкретните условия и редът за участието на Швейцария в програмите на Съюза за периода 2021—2027 г., по-специално програмите за научни изследвания и иновации, дейностите на Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия, програмата „Цифрова Европа“, програмата „Еразъм+“, програмата „Творческа Европа“, програмата EU4Health и „Коперник“.

(17) С оглед на участието на Швейцария във вътрешния пазар на Съюза и с цел да се насърчи непрекъснатото и балансирано укрепване на икономическите и социалните отношения между тях, Съюзът и Швейцария следва да създадат нов правно обвързващ механизъм, който да предвижда редовен, взаимно договорен и справедлив финансов принос от страна на Швейцария за намаляване на икономическите и социалните различия между техните региони. Този нов правно обвързващ механизъм следва да бъде готов за следващата многогодишна финансова рамка на Съюза.

(18) Без да се засяга настоящият обхват на преговорите, определен в настоящото решение, ако Швейцария изрази интерес към разширяването на договорения обхват, би било в интерес на Съюза да бъдат обхванати и други области, като например определянето на обхвата, модернизирането и развитието на Споразумението между Европейската икономическа общност и Конфедерация Швейцария, подписано на 22 юли 1972 г. ([7]), което се отнася до свободната търговия, по-специално по отношение на преработените селскостопански продукти. Такова разширяване на обхвата на преговорите ще трябва да бъде разрешено в съответствие с приложимите процедури, по-специално тъй като това включва оценка от Съюза дали такова разширяване на обхвата на преговорите все още отговаря на интересите на Съюза към съответния момент,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

1. Комисията се упълномощава да започне преговори от името на Съюза по широк пакет от мерки, свързани с двустранните отношения с Конфедерация Швейцария и състоящи се от:

— институционални разпоредби, и когато е необходимо, специфични адаптации на двустранните споразумения;

— споразумение относно участието на Швейцария в програми на Съюза; и

— правно обвързващ механизъм, който да предвижда взаимно договорен и справедлив финансов принос на Швейцария за намаляване на икономическите и социалните различия между регионите; и

— разпоредбите относно финансовия принос на Швейцария за нейния достъп и използване на определени информационни системи на Съюза.

2. Преговорите се водят въз основа на указанията за водене на преговори, съдържащи се в допълнението към настоящото решение.

([7]) Споразумение между Европейската икономическа общност и Конфедерация Швейцария (ОВ L 300, 31.12.1972 г., стр. 189).

Член 2

Преговорите се водят в консултация с работна група „Европейска асоциация за свободна търговия“, действаща като специален комитет в съответствие с член 218, параграф 4 от ДФЕС, и въз основа на указанията, изложени в допълнението към настоящото решение.

Член 3

С настоящото решение се заменя и отменя Решение на Съвета от 6 май 2014 г. за разрешаване на започването на преговори за споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно институционална рамка, уреждаща двустранните отношения.

Член 4

Адресат на настоящото решение е Комисията.

Съставено в Брюксел на 12 март 2024 година.

За Съвета
Председател
V. VAN PETEGHEM